

UNESCO NEMZETKÖZI MÉRNÖKGEOLÓGIAI TOVÁBBKÉPZŐ TANFOLYAM
MAGYARORSZÁGON

A gazdasági és kulturális előrehaladást - bármilyen fejlettségi fokon álljon is egy ország - csak a tudomány és technika legújabb eredményeinek ismeretével rendelkező szakemberek biztosíthatják. A nemzetközi kormányzati szervek (UNESCO, FAO, WHO) az egész emberiséget egyetemletesen érintő kérdésekben világprogramokat dolgoznak ki (az emberi környezet felszennyeződésének kérdése, népelelmezési és egészségügyi problémák), s célkitűzéseik megvalósítására nemzetközi továbbképző tanfolyamokat is ösztönöznek az azonos feladatokat végző szakemberek számára.

Az UNESCO Természeti Erőforrások Főosztálya a Magyar Állami Földtani Intézet kezdeményezését követően, 1972-ben kérte fel Magyarországot a "Mérnökgeológia alapjai és módszerei" tárgyú Nemzetközi Mérnökgeológiai Továbbképző Tanfolyam rendezésére. A Magyar Kormány 1974-ben hozzájárult ahhoz, hogy a Központi Földtani Hivatal védnöksége alatt, az UNESCO támogatásával és a Magyar UNESCO Bizottság közreműködésével a MAGYAR ÁLLAMI FÖLDTANI INTÉZET 1975. június 1. - augusztus 31. között a Budapesti Műszaki Egyetemen Nemzetközi Mérnökgeológiai Továbbképző Tanfolyamot rendezzen elsősorban a fejlődő országok szakemberei részére.

Az UNESCO és a KÖZPONTI HIVATAL 1974. évben megkötött szerződésben rögzített szempontok alapján és szerint a tanfolyam előkészítő munkálatai megindultak. Mint az előkészítés, mint a lebonyolítás egységes szemléletű, folyamatos szervező tevékenységet igényel, mely sokrétű feladatkört a Tanfolyam Vezetősége hivatott ellátni és biztosítani a rendezést vállaló Intézettel együtt,

A Központi Földtani Hivatal elnöke nevezte ki a Tanfolyam vezetését az alábbi összetételben:

- tanfolyam igazgató: dr. Konda József, a tanfolyamot rendező Magyar Állami Földtani Intézet igazgatója.
- tudományos titkár: dr. Fodor Tamásné, a Központi Földtani Hivatal szakági főgeológusa.
- szervező titkár: Peiker György, a Magyar Állami Földtani Intézet tudományos munkatársa.

A tanfolyam adminisztratív ügyeinek, pénzgazdálkodásának intézését a Földtani Intézet dolgozói - rendszeres munkájuknak ellátása mellett - végzik.

A Tanfolyam Vezetőségének segítséget adott és jelent továbbra is a Vizgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet tapasztalat-tára, elsősorban dr. Zrinyi József személyében, akik 1966 óta a hatodik Nemzetközi Hidrológiai Továbbképző Tanfolyamot rendezik az UNESCO 1964-ben meghirdetett Nemzetközi Hidrológiai Decennium világprogram keretében. Nélkülözhetetlen segédeszköz "Az UNESCO támogatásával rendezendő továbbképző tanfolyamok szervezési irányelvei és lebonyolítása" című, Magyar UNESCO Bizottság és Vizgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet közös kiadványa.

Körültekintő munkát igényelt a tanfolyam célkitűzéseinek meghatározása. A továbbképzési anyag kijelöléséhez alapos helyzetfelmérés vált szükségessé. Elemeznünk kellett felkészültségünket a kiválasztott területen; birtokában vagyunk-e a legújabb tudományos és gyakorlati eredmények ahhoz, hogy sikeres továbbképzést végezhessünk. Az elemzés során több kutatóhelyen, intézetekben, egyetemeken, a legkülönbözőbb vállalatokban és trösztökben végzett mérnökgeológiai tevékenység eddigi hazai eredményeit, további lehetőségeit kell és szabad figyelembe venni.

Azt hiszem az UNESCO megtisztelő felkérése Mérnökgeológiai Továbbképző Tanfolyam rendezésére nem véletlen, eredményeink ismeretén és elismerésén alapszik.

A továbbképzési anyag kijelöléséhez vitathatatlanul a mérnökgeológiával is foglalkozó intézmények és szakemberek támogató - a továbbiakban is minden segítséget megígérő - hozzáállása is segített. Az oktatási anyagot, az előadások tárgykörét "A mérnökgeológia alapjai és módszerei" címnek megfelelően, a résztvevő hallgatók különböző szintű végzettségét is figyelembe véve, a következőképpen csoportosítottuk:

- előkészítő (alapozó) előadások tárgyköre; kőzetfizika, kőzetmechanika, talajmechanika, hidrológia, hidrogeológia, geofizika, geomorfológia, kőzet- és vízkémia.
- általános mérnökgeológiai előadások tárgyköre; feltárások, helyszíni és laboratóriumi vizsgálatok, dinamikai geológiai folyamatok, felszinközeli tömegmozgások, természetes építőanyagok, mérnökgeológiai térképezés, légi fényképek alkalmazása, földalatti üregek mérnökgeológiája.
- alkalmazott mérnökgeológiai előadások tárgyköre; településfejlesztés, településrendezés, környezetvédelem, vizadó létesítmények és vízépítés mérnökgeológiája, alapozások, külfejtés és mélyművelés mérnökgeológiája, vonalas létesítmények és a mezőgazdaság geológiája.

E csoportosítás jól tükrözi a mérnökgeológia tudományági helyzetét, de egyértelműen azt is mutatja, hogy minden tárgy külön-külön is egy hasonló időtartamu továbbképző tanfolyam anyaga lehetne. Első pillanatban kérdéses volt, tudunk-e minden tantárgyra olyan szakelőadót biztosítani, aki vállalja az angol nyelvű előadást és jegyzetírást is. Rögzítettük a tantárgyak tartalmi és terjedelmi határait s ezek után kerestük fel az előzetesen "jelölt" előadókat. Többségük, akikre gondoltunk és számítottunk készségesen elvállalta az előadás megtartását és jegyzetírást, akik nem vállalták egyéb irányú elfoglaltságuk, külföldi tartózkodás, angolul nem tudás stb. miatt, általában javaslatot tettek más előadókra. Ez szükségessé tette az előadások tárgykörének, tematikájának bizonyos foku változtatását, illetve átcsoportosítását s e megosztás az előadótétel számbeli gyarapodását is jelentette.

Végül is az "Organizációs Program" -ban a következő tantárgyakat és előadóit rögzítettük:

1. Kőzetfizikai - dr. Kertész Pál, egyetemi docens
Budapesti Műszaki Egyetem Ásvány- és Földtani Tanszék
2. Talajmechanika - dr. Petrasovits Géza, egyetemi tanár
Budapesti Műszaki Egyetem Geotechnikai Tanszék
3. Hidrogeológia - dr. Alföldi László, főosztályvezető
Vizgázdálkodási Tudományos Kutató Intézet
4. Hidrológia - Dr. V. Nagy Imre, egyetemi tanár
Budapesti Műszaki Egyetem Vigázdálkodási Tanszék
5. Geomorfológia. Felszinközeli tömegmozgások
- dr. Pécsi Márton, akadémikus, igazgató
Magyar Tudományos Akadémia Földrajztudományi Kutató Intézete
6. Geofizika - dr. Szénás György, a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet volt főgeológusa, előadásait megtartja
dr. Ádám Oszkár főosztályvezető, Központi Földtani Hivatal
7. Kőzet- és vizkémia - dr. Zentay Péter, tudományos munkatárs
Magyar Állami Földtani Intézet
8. Feltárások, hejsszini és laboratóriumi vizsgálatok
- dr. Egri György irodavezető és
- dr. SzilvÁgyi Imre főosztályvezető
Földmérő- és Talajvizsgáló Vállalat
9. Elemző földtan - dr. Bárdossy György tudományos tanácsadó
Fémipari Kutató Intézet

10. Építőipari ásványi nyersanyagok
- Falu János főgeológus
Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium
11. Légi fényképek alkalmazása a mérnökgeológiában
- dr. Czakó Tibor tudományos munkatárs
Magyar Állami Földtani Intézet
12. Mérnökgeológiai térképezés
- dr. Rónai András tudományos osztály vezető
Magyar Állami Földtani Intézet
13. A mérnökgeológiai térképek gyakorlati alkalmazása és a térképezés irányelvi
- dr. Gabos György igazgató
Földmérő- és Talajvizsgáló Vállalat
14. Alapozások mérnökgeológiája
- dr. Petrasovits Géza egyetemi tanár
Budapesti Műszaki Egyetem Geotechnikai Tanszék.
15. Földtalatti üregek és a mélyművelés mérnökgeológiája
- Bodonyi József tudományos munkatárs
Bányászati Kutató Intézet
16. Felszínmozgások műszaki kérdései, külfejtések mérnökgeológiája
- Lazányi István egyetemi adjunktus
Budapesti Műszaki Egyetem Geotechnikai Tanszék
17. Településfejlesztés, településrendezés és környezetvédelem
- Locsmánci Gábor egyetemi adjunktus
Budapesti Műszaki Egyetem Városépítési Tanszék
18. Vízépítések és vizadó létesítmények mérnökgeológiája
- dr. Juhász József egyetemi docens, főtechnológus
Országos Vízügyi Hivatal Vizgazdálkodási központ

19. Mezőgazdaság mérnökgeológiája19/1. Öntözött területek agrogeológiája- dr. Szabolcs István akadémikus, igazgatóMagyar Tudományos Akadémia Talajtani és Agrokémiai Kutató
Intézete19/2. Geológiai alapok alkalmazása az erdészeti tervezésben és termelésben- dr. Járó Zoltán főosztályvezető- dr. Szodfridt István kísérleti állomás igazgató

Erdészeti Tudományos Intézet

19/3. Talajmelioráció és a talajvédelem geológiája- dr. Stefanovits Pál egyetemi tanár

Gödöllői Agrártudományi Egyetem

20. Vonalas létesítmények mérnökgeológiája20/1. Közlekedési alagutak- Greschik Gyula főosztályvezető

"METRO" Beruházási Vállalat

20/2. Közműépítés - dr. Molnár Lajos szakági főmérnök

Mélyépítési Tervező Vállalat

20/3. Ut- és vasutépítés- dr. Boromisza Tibor, tudományos munkatárs

Közuti Közlekedési Kutató Intézet

A továbbképző Tanfolyam három hónapos. Az első két hónapban 200 elméleti és 70 gyakorlati óra, valamint helyszíni bemutatók, konzultációk lesznek. Az előadások és gyakorlatok helye a Budapesti Műszaki Egyetem Ásvány- és Kőzettani Tanszékének előadóterme és az egyes tanszékek laboratóriumai. A gyakorlati órák egy részét az előadók saját munkahelyükön kívánják megtartani, így Magyar Állami Földtani Intézetben, Földmérő- és Talajvizsgáló Vállalatnál és Földrajztudományi Kutató Intézetben. A bemutatók, látogatások helyei: Budapest hévizei, fürdői, barlangjai, új lakónegyedek, óbudai téglagyá-

rak, Metro, Földtani Intézet, Geofizikai Intézet, Földmérő- és Talajvizsgáló Vállalat műszaki telepe. A kulturprogramban városnézés, muzeum, színház, operalátogatás, sportesemények megtekintése és klubdélutánok rendezése szerepel.

Az előadások anyagát jegyzet formájában kívánjuk kiadni. A jegyzetek terjedelme igazodik az elméleti órák számához, s tantárgyanként külön-külön kötetben kerülnek kiadásra angol és magyar nyelven. Az ábrák és rajzos melléletek a jegyzetek ivterjedelmének kb. 20%-át teszik ki.

Az elméleti és gyakorlati oktatás után, az elhangzott anyaghoz kapcsolódóan tanulmányi kirándulásokat tervezünk. A rendelkezésünkre álló idő és költségtényezők négy kirándulási utvonal megvalósítását teszik lehetővé. Ezek a következők:

I. sz. tanulmányi kirándulás: ALFÖLD

kirándulásvezető: dr. Rónai András

Utvonala: Budapest-Mende-Nagykátá-Szolnok-Kengyel-Öcsöd-Szarvas-Szentes-Csongrád-Kecskemét-Örkény-Budapest.

II. sz. tanulmányi kirándulás: DUNÁNTUL

kirándulásvezető: dr. Bárdossy György

Utvonala: Budapest-Dunaujváros-Paks-Szekszárd-Hőgyész-Tamási-Siófok-Tihany-Balatonfüred-Balatonkenese-Székesfehérvár-Budapest.

III. sz. tanulmányi kirándulás: DUNAKANYAR

kirándulásvezető: dr. Pécsi Márton

Utvonala: Budapest-Szentendre-Visegrád-Esztergom-Lábatlan-Süttö-Dunaalmás-Tata-Tatabánya-Gánt-Iszkaszentgyörgy-Székesfehérvár-Pátka-Nadap-Budapest.

IV. sz. tanulmányi kirándulás: ÉSZAKMAGYARORSZÁGkirándulásvezető: dr. Dudich Endre

Utvonal: Budapest-Gödöllő-Gyöngyös-Gyöngyösoroszi-Visonta-Kisköre-
-Mezőkövesd-Nyékládháza-Hejőcsaba-Miskolc-Bükkhegységen
keresztül Eger-Mátra hegységen keresztül Gyöngyös-Budapest.

A tanulmányi kirándulásokon a szakmai bemutatók mellett kulturtörténeti ismereteket is tartunk.

A Nemzetközi Mérnökgeológiai Továbbképző Tanfolyam meghirdetésére 1974. nyár elején került sor. Jelentkezési feltételek között szerepelt a 40 éves korhatár, megjelölt szakokon egyetemi vagy főiskolai végzettség, legalább két év mérnökgeológiai szakmai tevékenység és angol nyelvtudás. Pályázhatnak azok, akik nem vettek részt az elmúlt öt év alatt valamely UNESCO támogatta tanfolyamon. Magyarország 10 fő részére ösztöndíjat biztosít. A hallgatók angol nyelvű jegyzetet, a záróértekezések megtartása után a tanfolyam eredményes elvégzéséről bizonyítványt kapnak.

A Felvételi Bizottság 1974. november 15-én tartotta ülését, amikor hosszas mérlegelés után a következők felvétele **mellett** döntött.

- önköltségesként felvette a fejlődő országokból Nigéria két, Irak, Egyiptom egy-egy jelentkezőjét.
- az ösztöndíjra pályázók közül elfogadta Irak kettő, Szudán, Nigéria, Irán, **Argentina** és **Indonézia** egy-egy jelentkezőjét.
- tartalék ösztöndíjasként számításba vette Thaiföld, Indonézia és Kenya egy-egy pályázóját. Tartalékok azért, mert figyelembe kellett venni az országok távolságát, a jelzett repülőjegy áremelkedését és a rendelkezésükre bocsájtott dollárkeretet.

Számítunk még néhány szocialista országbeli és egy-két hazai résztvevőre is, a jelentkezési határidő még nem járt le ezeknél.

A tanfolyam kezdetéig rendelkezésre álló időt - több mint egy negyedév - a Tanfolyam Vezetősége és a rendező Földtani Intézet intenzív munkával a Továbbképző Tanfolyam sikeres lebonyolításához és célkitűzéseinek eredményes megvalósításához szükséges feltételek biztosítására fordítja.

Dr. Fodor Tamásné

